D•N
21/7 1950

Isolationisterna och Korea

Den isolationistiska pressens hållning till händelserna i och kring Korea är av betydande intresse. I organ representerande de skilda partier, Svenska Dagbladet, Stockholms-Tidningen, Morgon-Tidningen, möter nästan samma reflexioner, framförda i korthet, med en viss tonart av oro och osäkerhet — men dock framförda. De går ut på att USA:s och FN:s ingripande till Sydkoreas försvar var välbefullt eller absolut nödvändigt i de hotade staternas och världsfredens intresse. De innebär vidare att Sverige skall vara tacksamt för att vi inte är anslutna till Atlantpakten, utan står helt neutrala. De hälsar med glädje den svenska regeringens solidaritet med de angripna, men utgår samtidigt från att denna solidaritet inte på något sätt medför ett ställningstagande i striden mellan väst och öst.

Bristen i sammanhang mellan dessa synpunkter är så uppenbar att många av publikationernas rättrogna läsare måste ha känt sig förbryllade. Hur kan man på en gång glädja sig åt att en liten angripen stat får hjälp och att Sverige självt inte har garantier för någon sådan hjälp? Hur kan man på en gång hylla solidariteten och ta avstånd från den? Om man emellertid helt uppger kravet på reda i resonemanget och i stället utgår från att vederbörande tidningar söker vara statskloka och listiga, blir presentationerna förklarliga och på ett visst sätt — som inte har med klarhet och logik att göra — sammanhängande.

Det är bra att Sydkorea får hjälp, det söker ingen bestrida. Om alla demokratiska eller åtminstone mot demokrati syftande länder håller ihop, med USA som förenare och maktcentrum, blir risken för att Ryssland skall sluka världen i munsbitar liten eller ingen. Sverige måste öppet erkänna detta solidaritetens värde. Men det måste ge detta erkännande så knappt, så motvilligt att vi inte själva blir mistänkta för verklig brist på neutralitet. Vi skall, under tvångsmedlen av sammanhållningen, vara färdiga att smita från den. Kanske händer det då att i ett världskrig Ryssland lämnar oss åsido. Utsikten till detta är vi rädda om på hundra eller tusen, det har man länge erkänt, men det är ju på denna nästan obefintliga chans som isolationismen byggt sin teori.

Särskilt hårdsmält är resonemanget i den mån det innebär att just Koreaepisoden visar isolationismens förträfflighet. Menar man att USA:s till en början otillräckliga hjälp var ett bevis för att det inte är bra att få hjälp? Men så kan man väl ändå inte tänka; någon fördel i att Sydkorea erövrades utan någon hjälpaktion kan dock ingen hävda — eller menas det rent av att en dylik erövring skulle blivit snabbare, mindre förströande, och att den av detta skäl vore att föredra även för Sveriges del? Och om eller i den mån USA:s hjälp är otillräcklig eller för sen — visar det inte att hjälp måste förberedas i tid, att de veckor som kan skilja förberedd och oförberedd hjälp i många fall blir avgörande? Slutligen: om USA:s hjälp nu visar sig effektiv, skall man fortfarande gladjas åt att vi saknar garanti för hjälp?

Från denna synpunkt blir den isolationistiska argumentationen i dagens läge mer än en generell dubbelsydighet: den utgör ett försök att gardera sig, att bevara sitt ansikte både om den amerikanska hjälpen lyckas och om den misslyckas. Strutspolitiken har därmed nått sin kulmen; längre kan den inte drivas utan att nå den totala stumheten under sandhögen.

För de flesta lär det reella läget vara klart. Sverige har i en kritisk situation mäst visa sin samhörighet med västern; vi är därmed i Stalins ögon definitivt kompromitterade, och ingen lär ihblla sig att hr Undén i några legala finurligheter finner allbin som ryssarna godkänner. Vi har fått en lätta förnärande skillnaden mellan garanterad och förberedd hjälp och eventuell och oförberedd hjälp. Vi har — och det är det viktigaste — lärt oss att blott demokratiernas sammanhållning kan trygga världsfreden. Isolationisternas försök att sticka retsätten visar bäst hur undergrävd deras position är.

Dimbildning kring försvaret

Hr Vougts missvisning beträffande de sannolika försvarskostnaderna under budgetåret 1950—51 finner, inte helt oväntat, en försvarare i Svenska Dagbladet, som närmast vill göra gällande att "varken statsutskott eller riksdag svävat i okunnighet om det verkliga läget". Om detta påstående är egentligen ingenting annat att säga än att det är oriktigt. Och bevisningen ligger redan i det faktum att den politiska världen överraskades av Nothinkommittens konstaterande att ramen för dess avrüstningsförslag måste utvidgas med ett par hundra miljoner. Eftersom Svenska Dagbladets redaktion var väl representerad vid den konferens där både statsministern och hr Nothin klargjorde hur den ursprungliga ramen för utredningsarbetet sprängts, så kan den ledande högertidningens oriktiga påstående inte gärna bero på ren okunnighet. Syftet framträder också i artikelns fortsättning, där det bl. a. heter:

> Dagens Nyheter ogillar givetvis de tidningar, vilka som Svenska Dagbladet anse det sämpligt att just nu binda statsmakten personal vid nya utredningsarbeten i stället för att fritt ge den för länge sedan nödvändige uppgifter att förstärka vår beredskap och genom partiella reformer bortskära allt som icke behövs för att skapa nytt och nödvändigt.

Svenska Dagbladet föreställer sig alltså att det finns gott utrymme för effektivisering av försvaret **oberoende** av hur stora summor som redan bundits enligt äldre och kanske föråldrade planer. Det vore nytt för dem som till äventyra delar denna naiva syn på livsviktiga frågor att då och då läsa om överbefälhavarens av försvarsgrenscheferna godkända principuttalande i missivet till försvarets analysråkanden för innevarande år:

> Den beräkning av de framtida försvarskostnaderna, som verkställts, utvisar att dessa kostnader sannolikt komma att stiga till belopp, som i nuvarande statsfinansiella läge kan komma att inge betänklighet. Stora delar av dessa belopp komma att utgöra betalning för tidigare utlagda materielbeställningar och är således omöjliga att nedbringa. Skulle en reduktion bliva nödvändig av de totala försvarskostnadernas måste denna sålunda praktiskt taget, utan möjlighet till en saklig avvägning, helt drabba de icke bundna utgiftsposterna, t. ex. anslagen för de värnpliktigas utbildning m. m.

Det betyder att reella förbättringar av vår försvarskraft i första hand kräver beslutsam avvägning, som i sin tur måste grundas på att de beslutande krafterna är upplysta om det verkliga läget. Svenska Dagbladets slappa belåtenhet med allt som beställs för militär räkning är en för effektiva reformer lika farlig inställning som hr Vougts slappa försök att dölja i hur stor utsträckning statsmakterna bundits genom samma beställningar.

Den utredning statsrådet Weijne

nu igångsatt om villkoren för tillträde till högre studier för personer utan studentexamen kan hälsas med tillfredsställelse. Den praxis i fråga om dispens för tillträde till universiteten och de fria högskolorna som för närvarande råder är alltför oklar; för personer med examen från socialinstitut synes exempelvis, såsom påvisades för något halvår sedan av föreningen DSI (diplomerade från socialinstituten), gälla andra fordringar vid Stockholms högskola än vid Göteborgs högskola och Lunds universitet. Vidare förefaller det som om fordringarna för dispens skärpts sedan dispensärendena övertagits av kanslersämbetet.

Socialutbildningsskakkunniga föreslog 1944 att studerande med examensbetyg från socialinstituten skulle få avlägga juris kandidat-examen, statsvetenskaplig examen eller filosofisk-humanistisk examen efter förebredande av intyg om godkänd skriftlig och muntlig prövning efter fordringarna för studentexamen i ett modernt språk. Förebilden var närmast den ordning som sedan 1940 gäller för folkskollärare utan studentexamen, vilka beviljas rätt till akademiska studier under villkor av prövning efter fordringarna för studentexamen i antingen latin och ett modernt språk, matematik och ett modernt språk eller två moderna språk. Socialutbildningsskakkunnigas förslag uppbyrdes emellertid av de akademiska myndigheterna. Förmodligen kommer hr Weijnes utredningsman, professor Folke Schmidt, att under sitt arbete på sina håll möta en motsvarande konservatism. Från samhällsvetenskapligt håll kommer däremot säkerligen lättnader och generellt giltiga regler att förordas. Inom dessa ämnen har man — det framgick bl. a. av en enquête i denna tidning den 6 februari i år — gjort erfarenheten att många av de bästa eleverna tillhör den fåtaliga grupp som via socialinstituten eller andra jämförbara utbildningsanstalter vinner inträde vid högskolorna utan den formella kompetens som studentexamen skänker. Att genom krav på latin eller ett flertal språk utestänga sådana personer, exempelvis folkskollärare som vill vinna högre kompetens, från akademiska studier är inte rimligt.

VÄSTTYSKLANDS PROBLEM:
TYSKARNA OCH NATIONALISMEN

"ÄR INTE ALLA FOLK nationalister?" De orden är den socialdemokratiske ledaren Schumachers första reaktion på frågan om riskerna för en "nynationalism" i Tyskland. Han vill härmed säga att vad som kallats nationalism i Tyskland under senare år ofta blott är uttryck för den sammanhållning och självhävdelse som i andra länder anses vara ett värde och betecknas med det vackrare ordet patriotism. Och att det ligger något riktigt och väsentligt i denna tankegång är givet. Att tyskarna — och det gäller den överväldigande majoriteten av tyskar — bestrider tesen om den kollektiva skulden, begär inställning av demonteringen, kritiserar de allierade för att stora rent tyska områden annekterats av Polen och Ryssland, krävet ständigt större självständighet — allt detta måste för varje folk med känsla för nationell frihet och samhörighet te sig naturligt, men har i många fall på grund av misstro från Hitlertiden förklarats vara utslag av nationalism. Den skara bourboner som kräver att tyskarna

General Otto Kemer, Hitlermotståndare som totalt misslyckades i Schleswig-Holstein.

utom skall styrkor mobiliseras för bemärkelse försvar och vidare skall USA:s allierade inte hjälp.

Det är stora krav presidenten ställer på amerikanska folket och han förutsätter att skatterna måste höjas för att finansiera den. Han hoppas kunna undgå att införa rationeringar och priskontroll nu men kommer inte att tveka att tillgripa sådana åtgärder, om kraftiga prisstegringar gör det nödvändigt.

Trumans tar med sitt budskap framträtt som den demokratiska världens obestridde och oförvägne ledare. Budskapets slutord bära upp av en viljemässig kämpa, som för tanken till Churchills stora tal under krigets: "Vi skall följa denna kurs vi har valt med mod och tillförsikt, därför att vi i våra hjärtan bär friheten låga. Vi kämpar för frihet och fred — och med Guds välsignelse skall vi lyckas."

Den syndikalistiska tidningen Arbetaren understryker den allmänna beredskap mot rysk aggression som Trumans program innebär:

> Som framgår av budskapet är det inte bara Koreakriget som motiverat krafttåtgärderna. Detta krig har bara varit den väckande signalen som bringat de styrande till insikt om att det är fara å färde. Trumans ord om den internationella kommunismens syften, att erövra oberoende nationer, ett rikare för väpnad aggression även i andra områden är givetvis inte några lösa antaganden eller ord som tillkommit i penitenssyfte. De är baserade på fakta vara innebörd snart nog kommer att stå klar för hela världen. Även om Koreakriget i viss mån blev en överraskning för Amerika så förefaller det inte som om nästa schackdrag från rysk håll skall träffa USA lika oförberett.

Konjunkturinstitutionen kommenteras av Upsala Nya Tidning (fp) med följande slutord:

> Här i Sverige har Skäld redan yrrande signalerat ytterligare kraftiag för nedskärning av budgetens utgifter. Att dylika nedskärningar inte lär komma skattebetalarna tillgodo kan man ta för givet. Förnyad inflationspress ger snart kärkommet skäl att bibehålla nuvarande skattetryck. Men frågan är, om man då längre kan avvisa kravet på en kompletterande skärpning av kreditpolitiken. I Danmark har diskontot höjts en hel procent. En sådan knalleffekt lär inte vara att rekommendera, men därmed vill en smidig och lönlig kreditpolitik i stället för den nuvarande fastläggningen — givetvis under förutsättning av att utvecklingen fortsätter i samma riktning som under de senaste månaderna.

Säkerligen skulle det räcka med en mycket liten förändring av räntenivån — om man inte talade om i förväg var man tänkte sätta gränsen.

Tidsredaktörens förslag om indirekta skatter förtjänar uppmärksamhet. Indirekta skatter är dock till sist konsumtionsskatter, därför håller LO-organet och utvecklar närmare.

> Denna karaktär hos den indirekta beskattningen synes i allmänhet oförsiktigt. Även om den läggas långt nere i produktionsprocessen, t. ex. på investeringsvaror, synes verkningarna bli i princip desamma. En beskattning av tegel och cement skulle sannolikt komma igen i lyftningen av skräck skall kyssa riset måste finna hela det tyska folket nationalistiskt, men dessa extremister står utanför allvarlig debatt.

Med tanke på erfarenheterna från två världskrig är det dock väl förståeligt att omvärlden frukter och misstänker utbredningen av ett annat slags nationalism i Tyskland, en nationalism som i hänsynslöshet och förakt för andra folk skall närma sig nazismen. Finns för närvarande tendenser till en sådan nationalism? Finns objektiva betingelser för en utveckling i nationalistisk riktning?

Den partipolitiska situationen i förbundsdagen tyder inte på att den nationella extremismen skulle ha stora utsikter. De partier som kan föra tanken på nazismen, även om de själva förnekar all samhörighet, mönstrar 10—15 representanter tillsammans. De större partierna, inklusive det klart konservativa tyska partiet, tar avstånd från alla i denna mening nationalistiska rörelser. Valen under senare tid har innebärit förkrossande nederlag för Hitlers mer eller mindre öppna efterföljare; särskilt märkligt är fiaskot i Schleswig-Holstein, med dess vildiga flyktingsinvasion och eländiga ekonomiska och sociala läge. Nationalismen framträder i dagens Tyskland ojämförligt mindre än i 1923—1924 års Tyskland, fem år efter nederlaget i det första världskriget.

Men är inte, frågar många, de stora demokratiska partierna trots sitt avståndstagande från Hitler och hans imitatörer infekterade av nationalism? Socialdemokratiska partiet och dess ledare Schumacher, som kallat ministären Adenauer för "de allierades regering" och i debatten om inträde i Europaråd förklarade att de västalliérades eftergifter för tyska krav blott syftade till att göra "den tyska förbundsrepubliken konkurrenskraftig gentemot Österns satellitsystem". Frågan om den tyska nationalismen blir från denna synpunkt till stor del en fråga om den tyska socialdemokratins inställning.

För att förstå den jämförelsevis starka betoning som den nationella linjen har i den socialdemokratiska propagandan måste man beakta en rad skilda faktorer. De tyska socialdemokraterna skyller i viss mån sitt nederlag under Weimarrepubliken på bristande känsla för nationella ståndpunkter och är rädda att upprepa sitt misstag från denna tid; stundom uttalas öppet tanken att man måste konkurrera med den "verkliga" nationalismen genom paroller som på en gång fängar och oskadliggör extremt nationella stämningar. Härtill kommer, och det är kanske viktigare, att socialdemokratin har det bästa samvetet; ingen kan förneka att partiet var klart antinazistiskt och att dess ledare de mån bilder en under Hitlertiden förföljd elit; mer än något annat parti kan därför socialdemokratin med auktoritet uppträda i de skuldlösa tyskarnas namn. Och än väsentligare är att partiet inom förbundsdagen står i opposition. Medan regeringspartierna framhäver vilka eftergifter de lyckats förmå de allierade till, kräver socialdemokraterna nya lättnader för Tyskland och anklagar de styrande för bristande energi — det är ett slags arbetsfördelning som i en ockuperad stat, där alla önskar ökad självständighet, har givna fördelar. Man måste komma ihåg att Schumacher med sitt glödande temperament och sin passion för eggande och spetsiga formuleringar har obestridd auktoritet; många mera sävliga och lugnt

förståndiga partimän skakar på huvudet åt denna välfallighet à la Danton, men de följer ledaren. Enligt min uppfattning är det orimligt att anklaga detta parti för nationalism — skillnaden mellan förr och nu är främst att den internationalistiska fraseologin här som på andra håll är utmönt och verkningslös på grund av vad som hänt i världen.

Vissa skäl finns uppenbarligen att frukta en ny nationalism. Avskiljandet av stora områden från riket har väckt bitterhet, ehuruvial önskan att återvinna dessa områden måste förvegas genom att flertalet där bosatta tyskar redan fördrivits till ockupationszonerna. Uppdelningen av det stympade Tyskland i en västlig och en östlig zon, av vilka den senare lyder under det kommunistiska tyranniet, upprör alla, och Tysklands enande är ett framtidsmål för alla riktningar.

Wolfgang Hedler, en annan misslyckad Hitlerimitator.

Härtill kommer reaktionen mot ockupationsstyret, även i den milda form det har i Västtyskland, de sociala och ekonomiska svårigheterna på grund av förstörelsen och befolkningstillväxten genom flyktingarna, de fördrivnas eländiga läge och allt starkare krav på genomgripande ändringar till det bättre. Här finns jordmån för messianska strömningar, födda ur förtvivlan och förbittring.

Och dock synes de många tyska politiker som jag talat med i denna fråga inte tro på en nynationalism av stora dimensioner, under förutsättning att utvecklingen såsom hittills i huvudsak går till det bättre och att avvecklingen av det främmande styret successivt fullföljes. Den nationella oppositionen mot västmakterna begränsas — framhåller man — av att alla demokratiska tyskar önskar att ockupationsstyrkorna skall vara kvar; deras bortdragande vore detsamma som

Familjenyheterna och Familjeannonserna *är placerad på Sidorna 11 och 12*

Skolannonserna *Sid. 13*

TILL KÖPENHAMN
med
Hur man roar sig i Köpenhamn
av Kris Winther 4:75
Hundratals goda tips om alla tänkbara förhållanden i staden. Tider för gratisinträde till slott, museer etc. — Vilka spårvagnar går vart? — Rike til. — Karta.
EXTRA: Två fribiljetter till kabaret och revy!
Lika oumbärlig för turisten som ett reseråmannan. — För den som reser första gången eller tjugonde!
Köp den i dag!
Lås den innan Ni reser!
LINDQVISTS

PRESSGRANNAR

President Trumans budskap hälsas med tillfredsställelse i den demokratiska pressen. Regeringsorganet Morgon-Tidningen skriver:

> Även om de kommunistiska trupperna i Korea skulle lyckas helt fördriva de under FN:s flagg kämpande amerikanerna, så kommer USA inte att därmed anse Koreafrågan avgjord. Det är innebörden av de fullmakter Truman begärt och som kongressen utan tvivel kommer att ge honom. Det kan vara värt att anteckna att opposition både från höger och vänster i USA gärvt med sina inrikespolitiska stridsskrytor och att nationen står enig i Koreafrågan. Detta gäller också förre vicepresidenten Henry Wallace, som i det längsta bibehållit sin optimistiska tro på möjligheten att genom eftergifter nå samförstånd och förnöjning med Moskva.

Stockholms-Tidningen (fp) synes rent av ha uppgivit något av den defaitism som tidigare präglat dess kommentarer i Koreafrågan:

> Truman rustar Amerika för krig för att vinna fred. Kraftorna skall i första hand inriktas på att återställa ordningen i Korea, men dessutom på att förstärka Amerikas militära beredskap i övrigt. Det är ett program som måste väcka beundran för sin konsekvens och sin kraft. Det är ett program som måste väcka förtroende för att det är genomtänkt och för att det är genomförbart.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.

att ge även Västtyskland åt Ryssland. Och flera av förutsättningarna för Hitlers maktövertagande är nu försvunna: storgodsägarna i öster finns ej kvar som bas för en ny nationalism, generalerna är misskrediterade i motsats till vad fallet var år 1918, den tunga industrin är till stor del socialiserad eller under offentlig kontroll och kan ej finansiera en andra Hitler, ett kommunistparti av betydelse finns inte längre som källa till nationell oro och måltavla för nationalistisk propaganda, en kris av samma räckvidd som det tidiga 1930-talets är i fredstid, på grund av statsledningarnas större aktivitet, inte längre att befara. Om inte väldiga ändringar i läget inträffar, bör den nya tyska demokratin stå sig bättre än Weimarrepubliken.

*

I nära sammanhang med möjligheterna för en tysk nynationalism står två mera konkreta problem. Deras innebörd kan preciseras i frågorna: Är det sannolikt att Västtyskland genom sina krav på ett enat Tyskland och i samband med detta krav stående handlingar skall verka för en allierad aktion mot Ryssland och dess satelliter och därigenom framkalla ett nytt världskrig? Är det tvärtom sannolikt att Västtyskland i desperation skall gå över, eller söka gå över, till det ryska systemet och till priset av en tysk återförening bli detta systems bundsförvant mot de västallierade?

Den första frågan är alltigenom rimlig och därför svår att med bestämdhet besvara. Det är en nära till hands liggande hypotes att tyskarna önskar ett krig för att som Västerns hjälpare återvinna den tyska enheten och samtidigt något av sin tidigare maktställning. Säkerligen finns det tyskar som tänker så. Men personligen är jag övertygad om att denna synpunkt, denna förhoppning inte är eller kan befaras inom en nära tid bli en faktor av större betydelse i tysk politik. Även vid öppna och förtroliga samtal har jag fått det bestämda intrycket att förstulna krigstankar inte påverkar de tyska ledarna från skilda partier och inte heller i avsevärd omfattning folk utanför den styrande kretsen. Man fantiserar i Tyskland inte mer om ett slags preventivkrig mot öster än på andra håll, snarare mindre.

Huvudorsaken till detta är den totala krigströttheten. Gång efter annan får jag på mina frågor svaret: "Tro inte att vi spekulerar på krig. Vi känner äckel och förtvivlan bara vi tänker på möjligheten av ett nytt krig. Ett folk med våra förluster, med så ohygglig förstörelse av alla tillgångar, med en sådan decimering av den manliga ungdomen, kan inte hoppas på ett krig." Dessa känslor stöds av uppfattningen att ett krig till en början måste gå ut över Tyskland, för Västtysklands del medföra samma fruktansvärda ryska övergrepp och grymheter som redan övergått Östtyskland.

Hur tänker man sig då att ett enat Tyskland ånyo skall uppstå? Ja, hur tänker sig människor i Västerlandet att det ryska hotet skall bemästras, att de fångna och pinade folken i öster skall befrias? De hoppas på att Västern genom enighet och styrka skall få större utsikter till en anständig uppgörelse, att på lång sikt det ryska tyranniet skall uppluckras, att motsättningar inom Ryssland skall leda till en förändring. De finner det närvarande läget olidligt, men endast få önskar ett nytt krigs fasor och ovisshet som medel till något bättre. De vill försvara sig till det yttersta, om krig inte kan undgås, men hela deras inriktning är defensiv. Tyskarna i gemen delar denna Västerns attityd. De är sannolikt beredda att bidra till det gemensamma försvaret, men endast under förutsättningen att de når full likställighet med andra folk.

Man förvånas över att frågan om en tysk anslutning öster ut dryftas vid sidan av frågan om tyskarna vill dra in de västallierade i krig mot Ryssland. Men så är utan tvivel fallet. Ingen lär visserligen påstå att han själv under vissa betingelser skulle gå över till det kommunistiska lägret. Men inte sällan antyds, privat och offentligt, att tyska folket skulle kunna drivas till en så total frontförändring. Bitterhet gentemot de västallierade i förening med hopp om ett enat Tyskland skulle i så fall vara de verkande motiven. Bakom dessa resonemang ligger, synes det, ofta en halvt medveten taktisk fintlighet; enligt gamla politiska traditioner vill man köpslå om sitt stöd, pressa de allierade till eftergifter genom att hota med rysk vänskap. Det är — liksom de stundom i samma syfte gjorda antydningarna om faran för en antidemokratisk nationalism — ett farligt spel: de allierade kan, om de tar hotelserna på allvar, möjligen förmås att ge vika, men de kan lika väl påverkas därhän att de gentemot ett folk som tros vara så opålitligt för en hårdare politik.

I själva verket tror jag inte att vare sig de allierade myndigheterna eller de ledande tyskarna tar denna tankegång på allvar. Inför det ryska förtrycket i östzonen och de ryska grymheter som de varje dag inströmmande flyktingarna från denna zon har att berätta om blir avskyn för kommunismen hos den överväldigande tyska majoriteten allt starkare, och det redan obetydliga kommunistpartiet smälter samman. Alla de demokratiska partierna är lika klara i sitt ställningstagande; inom socialdemokratin förekommer inga halvkommunister av hos oss välkänd typ. De allierades politik har stadigt mildrats, och ingen som helst anledning finns att befara ett avbrott i denna utveckling. För några år sedan, då kommunismens syften och metoder inte var lika uppenbara och då ockupationspolitiken i väster kunde synas hård och diktatorisk, fanns någon sannolikhet för en frontförändring av angiven art — nu ter sig en sådan förändring omöjlig.

Av samma skäl är den framskymtande fruktan för att Västern skulle offra Tyskland för en uppgörelse med Östern inte längre realistisk. Ett uppgivande av Berlin, för att inte tala om ett uppgivande av Västtyskland, skulle vara en katastrof för Västerlandet och för de allierades politik.

HERBERT TINGSTEN

(Föregående artiklar i serien var införda 16 och 19 juli.)

Annons.

Sparsam men ändå flott klädd — ja mina damer och herrar, det går visst att förena. Vår renoveringsmetod gör underverk med den gamla dräkten eller kostymen. Ring 10 02 80.

POPULÄR BIOLOGI

GÖSTA BORG tillhör de populärvetenskapliga skribenter som anslår en så lättfattlig och kåserande stil som möjligt. Redan titeln *Roliga vandringar i naturens sällsamma värld*, av vilken nu en ny del har utkommit postumt (Natur och Kultur, 6: 25), ger en vink härom.

För egen del är anmälaren inte särskilt svag för skriverier av detta slag, men boken kommer säkert att finna läsare som anser den i hög grad underhållande och som alls inte störs av uttryck som "ingeniör Tid" och "fader Pluvius". Särskilt för yngre medborgare torde den lämpa sig ganska väl.

Ämnesvalet är mycket växlande och omspänner vad som helst, från gökens vanor till svansens betydelse för djuren och våra krukväxters ursprung. Inledningskapitlet är ägnat växt- och djurvärldens utvecklingshistoria. Trilobiter, pansarfiskar, jätteödlor och sabeltigrar avlöser varandra i rask följd. Ibland går skildringen litet väl hastigt. Beskrivningen av hästens utveckling kommer sålunda läsaren att tycka att urhästen handskades väl lättsinnigt med sina extremiteter när den lade sig till med längre ben och slängde bort de överflödiga tårna. I andra sammanhang skildras däremot utvecklingsförlopp och dylika spörsmål på ett mer övertygande sätt.

En helt annan stilart företräder *Karl Erik Johansson* med *Våra smådjur i och vid sötvatten*. Ledigt men ändå sakligt beskrivs grupp efter grupp av sötvattnens ryggradslösa djur. De flesta avsnitten behandlar insekterna.

Boken ingår i Bonniers serie av illustrerade fickböcker över olika djur- och växtgrupper. Tyvärr har författare och förlag här gått ifrån uppställningen från "Våra fåglar" m. fl. volymer. Någon exkursionsfauna i stil med dessa är "Våra smådjur" nämligen inte, utan i stället en typisk läsebok. Eftersom vi saknar lättillgängliga och kortfattade bestämningstabeller o. d. över flera av de grupper som författaren skildrar, är detta att beklaga, även om framställningen i övrigt är värd allt erkännande. Med tanke på landets biologer i skolåldern, som antagligen kommer att bilda huvuddelen av läsekretsen, är det bara tråkigt att priset måst sättas till 6: 75 för ett så litet häfte. Färgplanscherna kunde ha utelämnats om det varit till någon hjälp.

MÅNS RYBERG

KORT OM BÖCKER

DANSK DIKTARE

Arne Bøgh Larsen, veterligen debutant, skulle man gärna vilja placera i närheten av den krets unga danska lyriker som samlat sig kring tidskriften Heretica med dess kristet-mystiska tendenser. I varje fall vittnar hans diktbok *I Sandalernes Spor* (Westermanns Forlag) om hans böjelse för Kristusmystik: "Tilbage står kun dette — det største — / at møde h a m fra vejen — / Nazaræeren, min ensomme broder —". Den bildverkan poeten försökt åstadkomma är ännu inte tillräckligt slagkraftig; i formellt avseende är hans dikter inte stränga nog: hans vers är i grunden ett slags uppstaplad prosa och i rytmiskt avseende alltför onyanserade. Men i all sin ungdomlighet vittnar detta alster dock om personligt engagemang och en inte alldeles vanlig emotionell intensitet.

JOHANNES EDFELT

ORIENTALISK BANKETTSAL I DAGEN

De heliga fiskarnas bassäng framgrävd på Labrandaberget

Terrassmurar och en del av en trappa som för upp till templet i Labranda och som påträffats i sommar av de svenska arkeologerna. Bredvid utgrävningarnas ledare, professor Axel W. Persson (t. v.), tillsammans med svenske ministern i Ankara, Eric von Post.

Privat till Dagens Nyheter

LABRANDA i juli.

De svenska utgrävningarna i Labranda håller nästan på att bli en fast institution, där yngre arkeologer får praktisk utbildning i fältarkeologi, ett supplement till den mer teoretiska utbildningen vid de svenska instituten i Rom och Aten. Det är nu tredje sommaren i följd vi gräver härnere.

Som mina läsare eventuellt erinrar sig från artiklar i denna tidning föregående sommar ligger Labranda i sydvästra hörnet av Mindre Asien på Latmosbergets sydsluttning — 700 à 800 meter över havet. Labranda är ett tidigare outforskat, i den antika litteraturen omtalat tempelområde, helgat åt Zeus med dubbelyxan, Zeus Labrandeus. Platsen har visat sig ha ett speciellt intresse som mötesplats för grekisk och orientalisk kultur. Orientaliska särdrag har bibehållits långt ner i klassisk tid.

Den grekiska kulturens vagga

Visserligen har man redan länge haft klart för sig att greker redan i mykensk tid koloniserat Mindre Asiens kuster, och där grundat en rad städer, vilka snart intog en ledande ställning inom den äldre grekiska kulturvärlden. En sak bör man aldrig glömma, den grekiska kulturens stamort ligger i öster, i Jonien, det vill säga på Mindre Asiens västkust. Dess snabba uppblomstring beror på att de konstnärligt och vetenskapligt högt begåvade grekerna just här kom i nära kontakt med orientaliska kulturer, från vilka de erhöll befruktande idéer. Det är här den grekiska kulturen — alltså den tidigaste västerländska kulturen — har sin soluppgång — ex oriente lux. Här utvecklas skaldekonst likaväl som filosofi och historieskrivning. Homeros, Alkaios och Sapfo, Anaximenes och Anaximander, Herodotos m. fl. har haft sin hemort här.

Den grekiska kulturen var emellertid länge begränsad till kustområdena, medan inlandet i stort sett följde sina orientaliska traditioner. Så behöll det bergiga Karien, det vill säga just sydvästra delen av Mindre Asien, där Labranda ligger, länge sin ålderdomliga, inhemska karaktär. Karerna var ett krigiskt släkte, som i likhet med andra bergsfolk, t. ex. i senare tid schweizare och skottar, ofta tjänat främmande härskare som legosoldater. Vi finner dem i Orienten från Egypten till Persien. De intog långt ner i klassisk tid en särställning, som röjde deras ursprungliga orientaliska förbindelser.

Svenska grävningar röjde Zeustempel

Labranda ligger visserligen bara några tiotal kilometer från kusten — då vädret är klart ser man en flik av havet från vår utgrävningsplats —, men det är dock på grund av den oländiga terrängen svårtillgängligt från kustområdena. Emellertid har våra utgrävningar visat att platsen redan omkring 600 f. Kr. ryckts in i grekiskt kultursammanhang — det är då det äldsta templet helgat åt Zeus Labrandeus kom till. Detta beror säkerligen på grannskapet till den mest betydande av de grekiska kuststäderna, Miletos, dit det i våra dagar är sex timmars ritt på branta åsnestigar. Miletos stod redan under senmykensk tid i intim förbindelse med det grekiska moderlandet.

I Labranda möter vi sålunda både grekiska och orientaliska kulturelement. Orientaliska är de väldiga magasinsanläggningar som finns på olika håll inom helgedomen. Sådana magasin är vanliga överallt i Orienten, och större tempel och palats omges alltid av dylika. Vidare har vi i Labranda två väldiga bankettsalar. Sådana intar inom orientaliskt kulturområde ofta en mycket framstående plats. I t. ex. de ståtliga ruinerna i Persepolis överskuggar de helt de egentliga tempelanläggningarna. På grekiskt område är dylika bankettsalar i samband med tempel helt okända. De ha tydligen använts för de orientaliska religionernas sakrala måltider.

Orientalisk är säkerligen också en speciell reningsbassäng utanför ingången till området. Kanske har gudens heliga ålar, omnämnda av Plinius, förvarats just här. På flera ställen i klassisk litteratur, bland annat i Xenofons Anabasis, omtalas att heliga fiskar förekommer i syriska och anatoliska helgedomar.

Ett av antikens sju underverk

Vid sidan av dylika byggnadsverk med orientaliskt ursprung har vi emellertid också rent grekiska. Det äldre Zeustemplet, uppfört omkring 600 f. Kr., är ett rent grekiskt tempel. Det har uppenbarligen — därpå tyder våra fynd — förstörts omkring 550 f. Kr. vid persernas första misslyckade försök att erövra Karien. Efter denna tidpunkt har våra fynd föga att förtälja, förrän Karien med Hekatomnidernas fursteätt i slutet av 400-talet på allvar träder in i den grekiska kultursfären, dock alltjämt bevarande vissa orientaliska drag.

Hekatomnos äldste son, Maussollos, är den förste gripbare representanten för detta grekiska inflytande. Här må erinras om hans mäktiga gravbyggnad, mausoléet i Halikarnassos, ett av antikens sju underverk. Denna jättebyggnad, en väldig kub krönt av en trappstegspyramid, var till sin struktur fullständigt ogrekisk, medan dess konstnärliga utsmyckning var helt och hållet grekisk, utförd av grekiska konstnärer. I Labranda ser vi i en av Maussollos uppförd byggnad en liknande blandning av orientalisk och grekisk byggnadskonst. Byggnaden, som bland annat innefattar en av de två väldiga bankettsalarna — vilka båda är försedda med stora fönster och nischer av helt ogrekiskt slag — har en utsökt jonisk marmorfasad, som på arkitraven bär Maussollos namn.

Maussollos yngre broder och efterträdare, Idrieus, har hittills varit föga känd. I Labranda framstår han emellertid som sin äldre broders medtävlare i byggnadskonst, och han har uppenbarligen varit lika starkt inspirerad av grekiska förebilder som denne. Han har, som framgår av inskrifter, reparerat och byggt ut det äldre templet och han har uppfört rent grekiska marmorpropyléer, båda delarna i jonisk stil. Vidare har han i rent d o r i s k stil uppfört en ståtlig byggnad med marmorfasad, innehållande två rum, samt dessutom förmodligen den andra bankettsalen, den bäst bevarade i Labranda. Vi har lyckats fastställa att de båda bankettsalarna ingår som led i större palatsanläggningar, som i viss mån erinra om det av professor Gjerstad och hans medarbetare barlagda palatset på berget Vouni på Cypern.

Breda tempeltrappor röjs upp

Labrandas storhetstid inföll tydligen under Maussollos och Idrieus regeringstid, närmare bestämt mellan åren 379—347 f. Kr. På bergssluttningen kring den gamla helgedomen har de skapat en storartad arkitektonisk enhet genom anläggande av väldiga terrassmurar och breda trappor, som från propyléerna för upp i riktning mot templet. Dessa trappor, sex meter breda, är ett av årets betydelsefullaste fynd. För närvarande håller vi på med att klarlägga norra delen av uppgången till templet.

Den stora svårigheten är — liksom vid alla större utgrävningar — att på ett anständigt sätt bli kvitt jord och stenmassor. Visserligen har vi små decauvillebanor på inte mindre än tre ställen, men eftersom helgedomen täcker en kvadratisk areal med mer än två hundra meters sida, blir vi ibland tvungna att — som jag hoppas tillfälligt — täcka över en del av ruinerna medan vi utforskar en annan. En linbana är vad vi nu mest av allt skulle behöva, men transport av tyngre material på de branta och slingriga stigarna från Milas, vår närmaste stad, stöter på stora svårigheter. Och tyvärr har den turkiska valutan ej devalverats såsom den svenska.

Axel W. Persson

Utredning om ungdomsvårdsskolor, slutna avdelningar kanske behövs

I första hand bör man bemästra rymningsproblemet vid ungdomsvårdsskolorna genom allmänna förbättringar inom ramen för den öppna vården. Jag vill dock understryka att jag inte helt avvisat tanken på att slutna avdelningar dessutom kan visa sig erforderliga, förklarar socialminister Möller i anvisningarna till de sex sakkunniga som utsetts med landshövding Per Nyström som ordförande att utreda frågan om vården vid ungdomsskolorna. Socialministern understryker också vikten av en snabb utredning.

Statsrådet Möller anför bl. a. att rymningarna från ungdomsvårdsskolorna tilldragit sig allt större uppmärksamhet under senare år, huvudsakligen därför att antalet brott som begåtts i samband med rymningar ökat avsevärt.

Utredningen bör beakta att dess arbete kan komma att påverkas av utvecklingen på kriminalvårdens område. Ungdomsvårdsskolornas klientel fördelas på de skilda skolorna efter ett visst system, och detta bör nu ses över. Utredningen bör vidare ta upp frågan om vistelsetidens längd vid skolorna. Sedan 1936 har tiden förkortats och bör skäras ner ytterligare så att den i regel inte överstiger ett år, men man får inte glömma bort att varje sänkning av vistelsetidens längd kolliderar med det allmänna intresset att eleverna får en tillfredsställande utbildning. Sänkningen måste därför åtföljas av anordningar i syfte att göra det möjligt för eleverna att fullfölja utbildningen.

Skolornas möjligheter att förbättra fritidsverksamheten skall också undersökas, liksom en översyn skall göras av principerna vid fördelning av flitpengar.

Sakkunniga är förutom landshövding Nyström fru Märta Boman, fröken Brita Elmén, herrar Hj. Nilson och A. Wallentheim samt chefen för Lövsta skolhem och yrkesskola, dr Birger Sjödén.

USA-författare ...

(Forts. fr. sid. 1)

Låga nativiteten Sveriges lycka Sydamerika nästa krigsskådeplats

naste tio åren på resande fot — mest i USA och Sydamerika. 1 juni i år gav han emellertid den befattningen på båten för att i stället helt kunna ägna sig åt att väcka världen och få upp människornas ögon för faran med överbefolkning. Det är i den avsikten han kommit till Sverige för att få stoff till sin nya bok, som skall berätta hur det bör se ut i världen.

Varken geografi, historia, botanik, zoologi eller sociologi är främmande vetenskapsgrenar för mr Vogt, men främst har han specialiserat sig på ekologin, dvs. vetenskapen om organismens förhållande till och beroende av den levande och döda naturen.

— Det kanske verkar som en torr och verklighetsfrämmande vetenskap, men det är det inte alls, försäkrar världsreformatorn in spe. Tvärtom — den rör sig om våra mest elementära vardagsproblem, om vår levnadsstandard, vår utbildning och vår frihet.

Både japanska, tyska och italienska folken har under de senaste åren börjat krig på grund av hunger eller sysslolöshet — en direkt verkan av överbefolkningen alltså. Beträffande Ryssland är det troligen den alltför starka befolkningstillväxten för 50 år sedan som nu gör sig gällande. Trots detta fortsätter hela världen som vanligt utan att ägna den minsta tanke åt detta avgörande problem. Inom 30 år har Västafrika fördubblat sin befolkning, och inom 50 år är förhållandet detsamma med Sydamerika. Var övertygad om att dessa två kommer att bli de nästa krigsskådeplatserna!

Det är inte nog med att befolkningen växer — dessutom minskar försörjningsmöjligheterna genom att skogar och jord ger mindre och mindre avkastning på grund av forna tiders vanvård och fel skötsel, erosion och andra naturfenomen. Enbart i USA har regnet förstört 50 miljoner hektar åkerjord under senare år.

Med Sverige är det helt annorlunda — era skogar och er åkerjord är skötta på ett exemplariskt sätt, som saknar motsvarighet i andra länder. Att befolkningen växer långsamt är absolut inte något problem, utan är tvärtom en ovärderlig fördel. Ni kan i lugn och ro inrikta er på att höja den sociala standarden och folkbildningen, medan andra länder går ökad arbetslöshet, större fattigdom och mer utbredd analfabetism till mötes. I Sydamerika har t. ex. antalet analfabeter ökats kraftigt under senare år, trots att antalet skolor och lärare har utökats. Skynda långsamt är alltså en regel med mycken visdom.

Det är dessa tankegångar den pessimistiske globetrottern utvecklar när han energiskt knackar på sin reseskrivmaskin i sitt hotellrum. Han har redan givit ut en bok över samma tema, "Road to Survival", som i september kommer ut på svenska med titeln "Kan jorden föda oss?" Den boken har utgivits i 400.000 exemplar i USA, vilket mest förvånade författaren själv, då han endast vände sig till en begränsad publik, främst vetenskapsmän.

Nu har han således uppmuntrats av framgången och satt i gång med en andra populärvetenskaplig bok, som kanske skall ge lösningen på problemet. Och i så fall skall jorden föda människorna på svenskt — eller skandinaviskt — sätt. Två länder — Indien och Kina — har mr Vogt redan förlorat hoppet om — de är döma till överbefolkning. Men till de andra länderna ställer han ett ultimatum — om åldringarna skall bli flera genom ökad livslängd, så måste vi begränsa antalet barn!

Esse

Svenskt flygplan i smuggeltrafik

NARVIK, torsdag.

TT-NTB. En flygmaskin landade för några dagar sedan på Börsvatnet i Ballangen i norra Norge, och uppehöll sig där i två timmar. Man har anledning tro att den medförde smuggelgods. Länsmannen i Ballangen såg maskinen gå ned på vattnet, men innan han kunde ta sig ut till maskinen försvann den igen i riktning mot svenska gränsen. En man i Björkåsen har anhållits som misstänkt för att ha tagit emot smuggelgods som flygmaskinen medfört och häktningsåtgärd väntas.

Allt tyder på att flygmaskinen var svensk. Även vid ungefär samma tid i fjol landade en flygmaskin på Börsvatnet och försvann senare i riktning mot Sverige.

Riksdagsutredning till havsbad vid Lysekil.

Riksdagens sakkunniga i fråga om landsfiskalsorganisationen kommer nästa vecka att förlägga arbetet till Lysekils havsbad. Det är främst frågan om landsfiskalsdistrikten som man skall ägna uppmärksamheten åt. Landshövding Westling i Karlstad fungerar som ordförande. (DN, Uddevalla.)

Årligt provinsialläkarmöte tillstyrkes.

I yttrande till medicinalstyrelsen förklarar sig länsstyrelsen i Stockholms län för sin del biträda ett förslag om bemyndigande för förste provinsialläkaren att i samråd med länsstyrelse för information och överläggning i frågor rörande allmän hälsovård m. m. under en dag årligen till residensstaden inkalla samtliga provinsialläkare och extra provinsialläkare i länet.

SIEMENS

KYL-anläggningar

Begär offert! RING eller skriv i dag!

Kyldiskar och kylskåp, frys- och kylanläggningar av alla slag.

SIEMENS - KUNGSGATAN 36 - STOCKHOLM - TEL. 22 72 00

NK-livs MATSPALT

Dagens fisk

Strömming, pr kg ... *1:30*
Sjötunga, portion, pr kg *1:80*
Torskfilet, pr kg .... *2:—*
Piggvar, pr kg *2:75*
Norrlandssik, pr kg .. *3:25*

Räkor, Färsk lax, Färskrökt lax, Gravad lax.

Säsongens första krabbor.

★

Grönsaker

Fin blomkål, pr kg .. *1:50*
Färska champinjoner, pr hekto .... *65 öre*
Goda tomater, pr hekto .... *25 öre*
Grön gurka, pr hekto *25 öre*

Sockerärter, Spritärter, Haricots verts, Grön paprica, Blekselleri, Kantareller.

★

Till desserten

Persikor, Svenska och holländska vindruvor, Hallon, Jordgubbar, Melon, Apelsiner, Grapefruit.

Fina bigarråer, pr hekto .... *35 öre*

★

Läskande drycker i sommarvärmen

Orange Juice, pr ½ burk *1:65*
Grapefruit Juice, pr ½ burk *1:65*
Pineapple Juice, pr ½ burk *1:75*
Tomato Juice, pr ½ burk *1:90*

★

Luck's

Apelsinsaft, 1/1 fl. .. *2:25*
pr ½ fl. *1:70*
Hallonsaft, 1/1 fl. .. *2:60*
pr ½ fl. .... *2:—*
Jordgubbssaft, 1/1 fl. *2:60*
pr ½ fl. .... *2:—*
Körsbärssaft, 1/1 fl. .. *2:60*
pr ½ fl. .... *2:—*
Svart vinbärssaft, 1/1 fl. *2:90*
pr ½ fl. *2:25*

★

All mat från A/B Nordiska Kompaniet

Product of the Rootes Group

HUMBER

Humber Super Snipe
100 hkr Pris: Kr 16.320:—

Tel. 340700 ERNST GRAUERS A.-B. Torsgatan 23 Stockholm

Myran

som inte trodde på Diabol-M

Ja, så går det för *varje* myra — utan undantag — som beträder Diabol-M-bepudrat område.
Så här enkelt är det att bli av med myrorna:

Utomhus:
Pudra Diabol-M över myrstacken och dess närmaste omgivning.
Sprid ut stacken med hacka eller spade och strö rikligt med Diabol-M över alltsammans.

Inomhus:
Försök om möjligt få tag i myrornas bon och bepudra dessa. Kan Ni inte komma åt bona strör Ni Diabol-M där myrorna har sina ingångsställen, t. ex. vid stensocklar, paneler, golvspringor etc.

Diabol-M finns hos Er färghandlare

Diabol-M

är effektivt M ot M yror!

Tillverkare: Elektrokemiska Aktiebolaget Bohus
Distribueras av: Dorch Bäcksin & Co:s AB, Göteborg
AB Alfort & Cronholm, Stockholm 3

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.